

Budżety gospodarstw domowych w województwie wielkopolskim w 2019 r.

15.10.2020 r.

↑10,9%

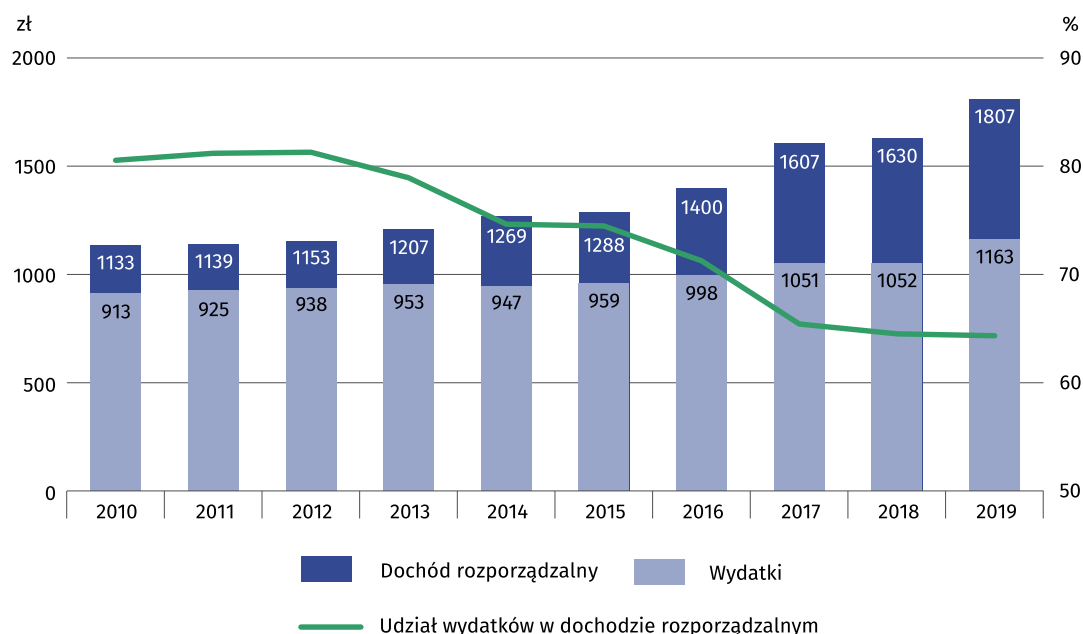
Wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych 2018=100

W 2019 r. gospodarstwa domowe osiągnęły wyższe dochody i wydatki niż przed rokiem, przy czym nieco szybsze tempo wzrostu zanotowano w przypadku dochodów. Zmniejszyło się spożycie wielu podstawowych artykułów żywnościowych. Gospodarstwa lepiej niż w poprzednim roku oceniali swoją sytuację materialną. Podobnie do tej subiektywnej oceny, zasięg ubóstwa ekonomicznego okazał się mniejszy niż przed rokiem.

W 2019 r. w województwie wielkopolskim badaniem budżetów objęto 3068 gospodarstw domowych, co stanowiło 8,5% ogólnej liczby gospodarstw zbadanych w kraju. Gospodarstwo domowe liczyło przeciętnie około trzech osób (2,79 wobec 2,86 przed rokiem i 2,61 w kraju).

Z roku na rok poprawia się sytuacja materialna gospodarstw domowych. Od 2012 r. notuje się wzrost nadwyżki przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę nad wydatkami (w 2019 r. wyniosła 644,16 zł, podczas gdy rok wcześniej było to 578,32 zł). Relacja wydatków do dochodu rozporządzalnego kształtowała się na poziomie 64,4%, przy średniej ogólnopolskiej 68,8% (przed rokiem 64,5% wobec 70,1%). W pozostałych województwach wielkość ta oscylowała między 59,1% w podlaskim a 79,0% w opolskim.

Wykres 1. Przeciętne miesięczne dochody i wydatki¹ na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym

Od 2013 r. utrzymuje się tendencja spadkowa udziału przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę

¹ Ze względu na wprowadzenie od 2013 r. nowej klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu, opartej na zharmonizowanej klasyfikacji COICOP dla wszystkich badań Europejskiego Systemu Statystycznego, wyniki dla okresu 2010–2012 podano w warunkach porównywalnych i do pozycji „wydatki” w latach 2010–2012 doliczono pozycję „składki na ubezpieczenie na życie”.

Dochody gospodarstw domowych

W 2019 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 1806,98 zł. Utrzymała się obserwowana od lat tendencja wzrostowa dochodu, a jego dynamika w ostatnim roku wyraźnie zwiększyła się – w porównaniu z 2018 r. wzrost wyniósł 10,9%, podczas gdy rok wcześniej było to 1,5%.

W skali roku zwiększyły się wszystkie składowe dochodu rozporzadzalnego. Do podstawowych jego części zaliczamy dochód z pracy najemnej, który w ciągu roku zwiększył się o 6,0% oraz ze świadczeń społecznych (wzrost o 13,0%), stanowiące odpowiednio 49,3% i 30,7% jego całkowitej kwoty (w kraju 51,8% i 32,1%). Mniejsze były udziały dochodu z pracy na własny rachunek oraz z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, które wyniosły 10,1% i 7,0% (w kraju 9,1% i 3,4%), pomimo zanotowanych rocznych wzrostów na poziomie odpowiednio o 33,1% oraz 10,6%.

Największy udział w dochodzie rozporządzalnym gospodarstwa domowego mają dochody z pracy najemnej oraz ze świadczeń społecznych

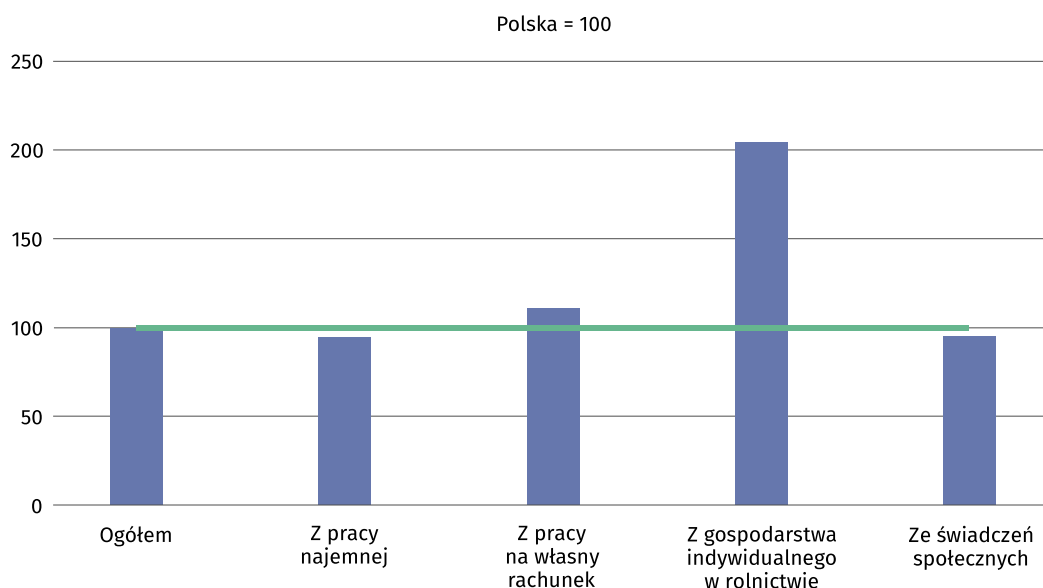
Tablica 1. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	2018	2019	
		województwo wielkopolskie	Polska
	w złotych		
Dochód rozporządzalny ogółem	1629,98	1806,98	1819,14
w tym:			
Z pracy najemnej	839,31	889,97	941,65
Z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	113,74 ^a	125,74 ^b	61,53
Z pracy na własny rachunek	137,14	182,58 ^c	164,69
Ze świadczeń społecznych	490,14	554,04	584,43
w tym ze świadczenia wychowawczego	68,32	91,43	87,66
Z ogółem dochód do dyspozycji	1596,03	1770,00	1768,65

a-c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 15,90%, b – 14,16%, c – 10,32%.

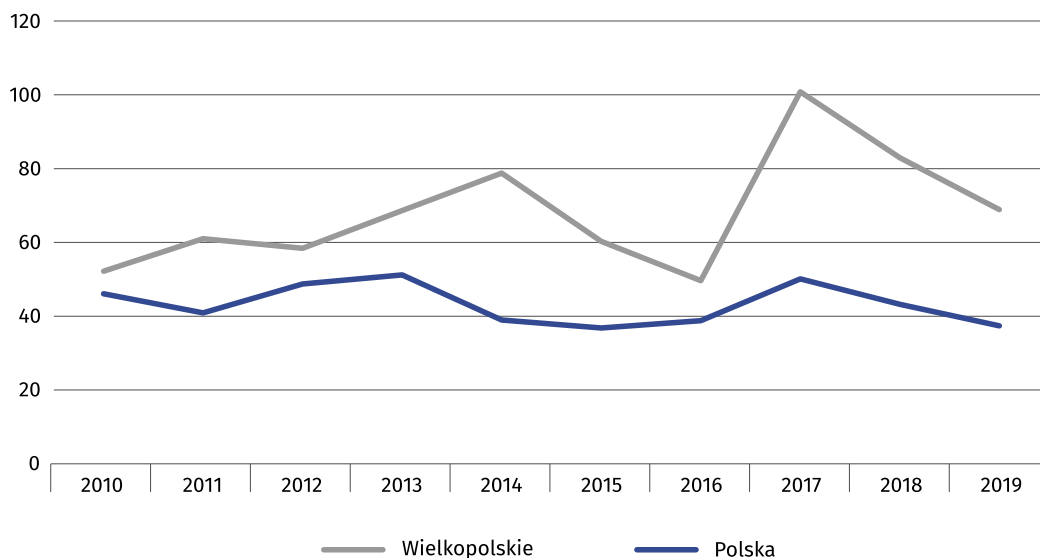
W porównaniu z 2018 r. udział w dochodzie rozporządzalnym dochodów z pracy na własny rachunek zwiększył się o 1,7 p.proc., a ze świadczeń społecznych – o 0,6 p.proc. Mniejszy był natomiast wkład dochodów z pracy najemnej – o 2,2 p.proc., a z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie pozostał na poziomie notowanym przed rokiem. Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, będące częścią świadczeń społecznych, w 2019 r. stanowiło 5,1% dochodu rozporzadzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem i 12,0% w gospodarstwach otrzymujących to świadczenie. Udział ten (przy średniej ogólnopolskiej na poziomie 12,7%) należał do najniższych w kraju (niżej kształtował się tylko w mazowieckim – 11,0% i dolnośląskim – 11,9%).

Wykres 2. Przeciętne miesięczne dochody na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych w wielkopolskim stanowił 99,3% średniej krajowej (w 2018 r. było to 96,3%). Wśród pozostałych województw wielkopolskie lokowało się pod tym względem na 6. miejscu, tj. o jedną pozycję wyżej aniżeli przed rokiem. Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie był w wielkopolskim 2-krotnie wyższy niż przeciętnie w kraju (przed rokiem przekraczał go o 78,7%).

Wykres 3. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie w relacji do przeciętnego miesięcznego dochodu na 1 osobę z pracy na własny rachunek

Na poziomie wyższym od notowanego w kraju kształtowała się relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie do przeciętnego miesięcznego dochodu na 1 osobę z pracy na własny rachunek. W 2019 r. w wielkopolskim miernik ten wyniósł 68,9%, podczas gdy w kraju jego wartość ukształtowała się na poziomie 37,4% (przed rokiem odpowiednio 82,9% wobec 43,2%).

Dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki (m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; niektóre podatki, składki na ubezpieczenia społeczne płacone samodzielnie przez podatnika, odszkodowania za wyrządzone szkody) jest dochodem do dyspozycji, wydatkowanym na towary i usługi konsumpcyjne oraz przeznaczanym na przyrost oszczędności. W 2019 r. dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 1770,00 zł, tj. o 10,9% więcej niż przed rokiem i był nieznacznie wyższy aniżeli przeciętnie w Polsce (o 0,1%), gdzie kształtował się na poziomie 1768,65 zł.

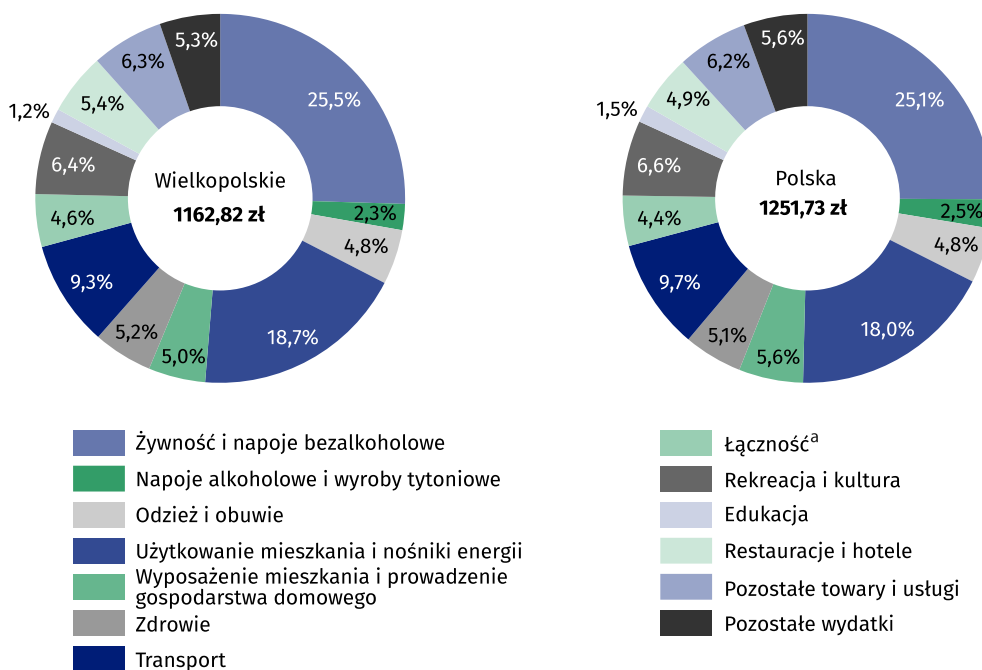
Wydatki gospodarstw domowych

W 2019 r. przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego na 1 osobę wyniosły 1162,82 zł i w ciągu roku wzrosły o 10,6% (przy wzroście w kraju o 5,5%). Najwięcej wydatkowały gospodarstwa w mazowieckim, gdzie kwota przeciętnych wydatków na 1 osobę była o 224,53 zł (o 17,9%) wyższa niż średnio w Polsce. Pod tym względem wielkopolskie, gdzie wydatki stanowiły 92,9% wielkości krajowej, znalazło się na 10. miejscu, tj. o trzy pozycje wyżej niż przed rokiem.

W porównaniu z 2018 r. zaobserwowano wzrost wydatków we wszystkich grupach towarów i usług konsumpcyjnych, a także pozostałych wydatków. Największy wzrost dotyczył pozostałych wydatków na towary i usługi (o 28,9%) oraz edukacji (o 27,7%). Więcej wydatkowano także na: restauracje i hotele, a także rekreację i kulturę (w obu grupach wzrost o 19,7%), wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego (o 17,6%), zdrowie (o 16,6%), zakup odzieży i obuwia (o 9,9%), transport (o 9,3%), łączność (o 9,1%) oraz żywność i napoje bezalkoholowe (o 7,9%). Najmniejszy wzrost dotyczył wydatków na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 6,5%) oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii (o 4,1%).

Przeciętne wydatki gospodarstw domowych w wielkopolskim stanowiły 92,9% wielkości krajowej

Wykres 4. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.

a Łącznie z wydatkami za usługi internetowe.

Blisko połowę całkowitej kwoty wydatków gospodarstw domowych stanowiły wydatki na zakup żywności i napojów bezalkoholowych oraz na mieszkanie (jego użytkowanie i nośniki energii, a także wyposażenie i prowadzenie gospodarstwa domowego)

Spożycie artykułów żywnościowych

W 2019 r. utrzymała się tendencja spadkowa spożycia wielu podstawowych artykułów żywnościowych. W stosunku do poprzedniego roku zmniejszyła się konsumpcja na 1 osobę m.in.: cukru (o 12,5%), pieczywa (o 5,4%), ziemniaków (o 4,6%), jaj (o 3,1%), mleka (o 2,4%) i mięsa (o 2,2%). W porównaniu z 2018 r. wzrosło spożycie m.in.: ryb i owoców morza (o 12,5%), a także soków owocowych i warzywnych (o 10,3%), masła (o 6,1%), jogurtów (o 5,7%), owoców (o 5,1%), serów i twarogów (o 4,8%) oraz wód mineralnych lub źródlanych (o 2,5%).

W skali kraju wielkopolskie było województwem o najniższym poziomie miesięcznego spożycia na 1 osobę: mleka (2,49 l wobec 3,50 l w podkarpackim), jaj (8,72 szt. wobec 13,07 szt. w lubelskim), płatków śniadaniowych (0,13 kg, podobnie jak w świętokrzyskim, wobec 0,18 kg w pomorskim), warzyw świeżych lub chłodzonych (3,13 kg, podobnie jak w warmińsko-mazurskim, wobec 4,44 kg w lubelskim), w tym buraków (0,09 kg wobec 0,31 kg w podkarpackim) i marchwi (0,31 kg wobec 0,56 kg w świętokrzyskim) oraz jabłek (0,88 kg wobec 1,23 kg w podkarpackim). Stosunkowo niskie były też wskaźniki dotyczące konsumpcji pozostałych wyrobów piekarskich (0,89 kg na 1 osobę wobec 0,86 kg w małopolskim i 1,10 kg w kujawsko-pomorskim), owoców (3,51 kg wobec 3,44 kg w lubelskim i 4,21 kg w pomorskim) oraz wody mineralnej lub źródlanej (4,92 l wobec 4,89 l w świętokrzyskim i 7,01 l w opolskim). Jednocześnie notowano większe spożycie na 1 osobę tłuszczów zwierzęcych (0,40 kg wobec 0,42 kg w śląskim i 0,25 kg w podlaskim), w tym największe, na równi ze śląskim, spożycie masła (w obu przypadkach 0,35 kg wobec 0,15 kg w podlaskim).

Spadło spożycie wielu podstawowych artykułów żywnościowych, m.in. cukru, pieczywa, ziemniaków, jaj, mleka i mięsa. Zwiększyło się m.in. spożycie ryb i owoców morza, soków owocowych i warzywnych, masła, jogurtów oraz owoców

Tablica 2. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	2018	2019	
		województwo wielkopolskie	Polska
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	5,30	5,22	5,36
w tym pieczywo ^a	3,32	3,14	2,98
Mięso w kg	4,92	4,81	5,08
w tym wędliny i inne przetwory mięsne ^b w kg	1,90	1,89	1,97
Ryby i owoce morza ^c w kg	0,24	0,27	0,27
Mleko ^d w l	2,55	2,49	2,87
Jogurty w kg	0,53	0,56	0,54
Sery i twarogi ^e w kg	0,83	0,87	0,89
Jaja w szt.	9,00	8,72	10,99
Oleje i tłuszcze w kg	1,10	1,09	1,05
w tym masło	0,33	0,35	0,28
Owoce w kg	3,34	3,51	3,79
Warzywa w kg	6,78	6,82	7,61
w tym ziemniaki	2,62	2,50	2,75
Cukier w kg	0,88	0,77	0,80
Kawa, herbata i kakao w kg	0,23	0,23	0,24
Wody mineralne lub źródlane w l	4,80	4,92	5,78
Soki owocowe i warzywne w l	0,97	1,07	1,04

a Bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. b łącznie z wyrobami garmażeryjnymi, bez przetworów podrobowych. c Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. d Bez zagęszczonego i w proszku. e Bez stódkich serków.

Spożycie masła na 1 osobę w wielkopolskim o 25,0% przewyższało średnią krajową, natomiast spożycie jaj było tu o 20,7% mniejsze niż przeciętnie w Polsce

Wyposażenie w przedmioty trwałego użytkowania

Z każdym rokiem zmienia się stan wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania. W 2019 r. zdecydowana większość gospodarstw była wyposażona w telefony komórkowe, pralki automatyczne i odbiorniki telewizyjne. Ponad 80% gospodarstw posiadało urządzenia z dostępem do Internetu, trzy czwarte – komputery osobiste, a ponad 70% miało samochód osobowy, smartfon, rower oraz kuchenkę mikrofalową.

Tablica 3. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania^a

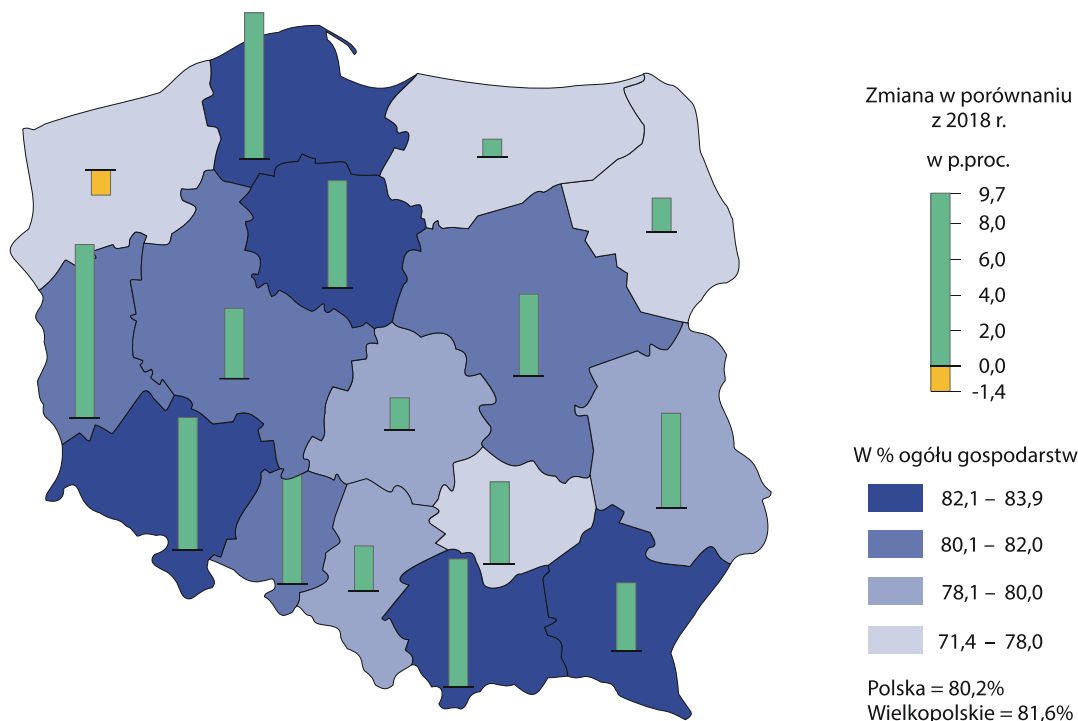
Wyszczególnienie	2018	2019	
		województwo wielkopolskie	Polska
	w % ogółu gospodarstw		
Pralka automatyczna	97,1	95,7	94,8
Zmywarka do naczyń	41,4	47,3	40,1
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	9,4	14,9	17,8
Kuchenka mikrofalowa	73,0	70,7	62,8
Samochód osobowy	74,0	74,6	67,8
Rower (bez dziecięcego)	70,5	72,9	61,4
Telefon stacjonarny	19,0	11,8	16,7
Telefon komórkowy	97,4	98,7	97,1
w tym smartfon	68,5	73,3	72,1
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	75,7	69,7	63,9
Odbiornik telewizyjny	96,9	96,6	95,9
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej	68,2	66,1	62,6
Komputer osobisty	76,3	75,3	72,8
w tym laptop, tablet	70,4	68,4	63,4
Urządzenie z dostępem do Internetu ^c	77,6	81,6	80,2
Drukarka	35,8	35,2	32,8
w tym wielofunkcyjna	26,1	27,0	23,1

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę. c Komputery, laptopy, tablety, telewizory, smartfony, inne posiadające dostęp do Internetu.

W porównaniu z 2018 r. najbardziej zmniejszył się udział gospodarstw domowych posiadających telefon stacjonarny (o 7,2 p.proc.) oraz sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku (o 6,0 p.proc.). Największy wzrost dotyczył natomiast odsetka gospodarstw wyposażonych w zmywarkę do naczyń (o 5,9 p.proc.), kuchenkę elektryczną z płytą ceramiczną, indukcyjną (o 5,5 p.proc.), smartfon (4,8 p.proc.) oraz urządzenie z dostępem do Internetu (o 4,0 p.proc.).

W skali roku najbardziej wzrósł odsetek gospodarstw domowych wyposażonych m.in. zmywarkę do naczyń, kuchenkę elektryczną z płytą ceramiczną, indukcyjną a także smartfon oraz urządzenie z dostępem do Internetu

Mapa 1. Gospodarstwa domowe wyposażone w urządzenie z dostępem do Internetu w 2019 r.

W stosunku do średniej krajowej, w wielkopolskim odnotowano większy odsetek gospodarstw domowych posiadających m.in.: rower, bez dziecięcego (o 11,5 p.proc.), kuchenkę mikrofalową (o 7,9 p.proc.), zmywarkę do naczyń (o 7,2 p.proc.) oraz samochód osobowy (o 6,8 p.proc.). W zestawieniu z innymi województwami wielkopolskie przodowało pod względem stopnia wyposażenia gospodarstw w telefon komórkowy (98,7% wobec 95,0% w podlaskim) oraz zmywarkę do naczyń (47,3% wobec 27,2% w świętokrzyskim). Wielkopolskie wyróżniało się także udziałem gospodarstw posiadających: samochód osobowy (74,6%, wyższy odsetek zanotowano tylko w podkarpackim – 75,7%), kuchenkę mikrofalową (70,7%, tj. mniej niż w dwóch województwach: zachodniopomorskim – 71,3% i lubuskim – 70,8%) oraz drukarkę wielofunkcyjną (27,0%, wyższy udział zaobserwowano jedynie w kujawsko-pomorskim – 28,5%).

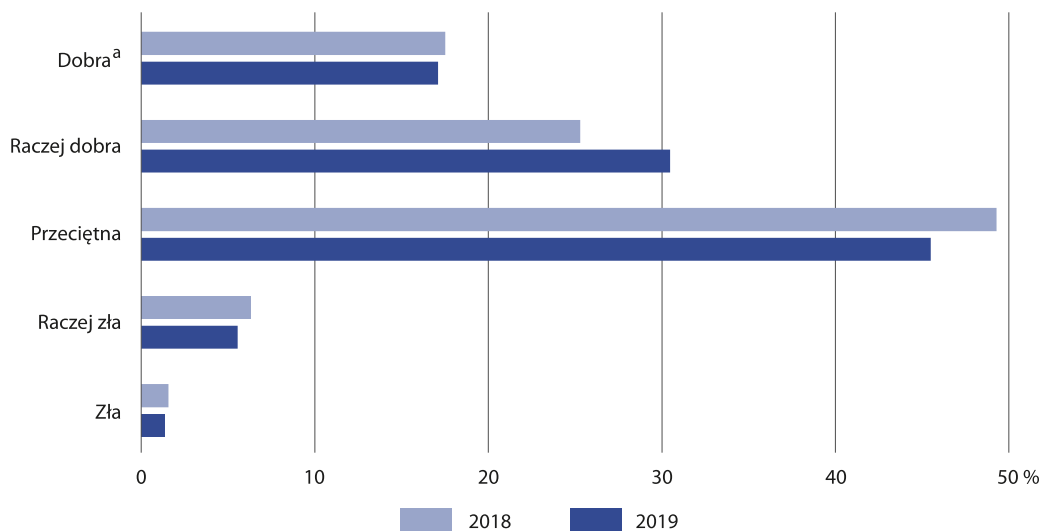
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

Wzrost dochodów i jednocześnie powiększanie się ich przewagi nad wydatkami, pozwalającej na gromadzenie oszczędności, wpłynęły na poprawę sytuacji materialnej gospodarstw domowych, także w warstwie jej subiektywnej oceny. W 2019 r. swoją sytuację materialną jako dobrą² oceniło 17,1% gospodarstw domowych (wobec 17,5% przed rokiem), a raczej dobrą – 30,5% (wobec 25,3%). W ciągu roku odsetek oceniających sytuację swego gospodarstwa pozytywnie zwiększył się o 4,8 p.proc. (przy wzroście w kraju o 4,6 p.proc.). Mniejszy był natomiast udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną (spadek o 3,8 p.proc. do 45,5%; w kraju o 3,5 p.proc. do 44,4%), a także postrzegających ją jako raczej złą albo złą (o 0,9 p.proc. do 7,0%; w kraju o 1,1 p.proc. do 7,0%).

W porównaniu z 2018 r. zwiększył się odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą oraz raczej dobrą

² W 2018 r. – jako bardzo dobrą.

Wykres 5. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

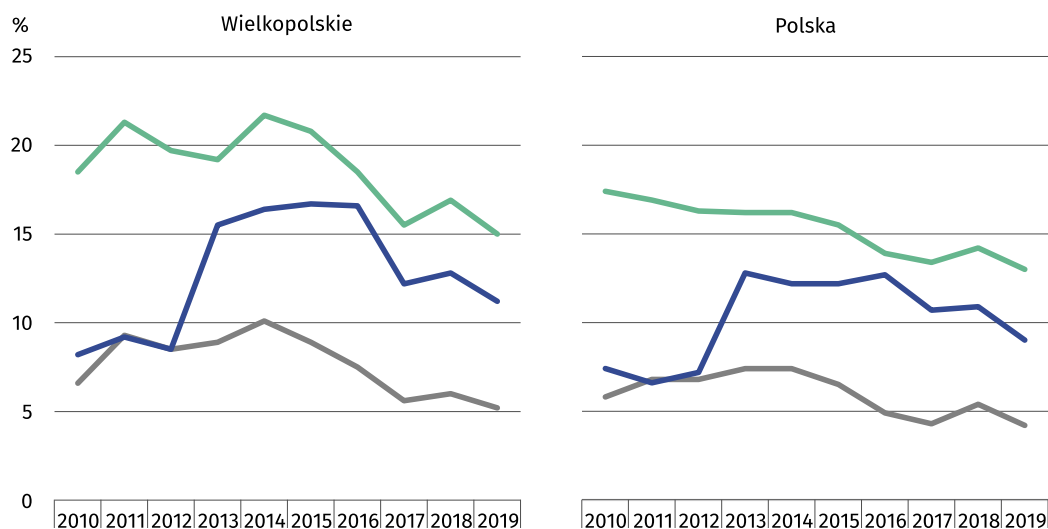

a W 2018 r. – bardzo dobra.

Zagrożenie ubóstwem w gospodarstwach domowych

W stosunku do 2018 r. zaobserwowano zmniejszenie zasięgu ubóstwa ekonomicznego, szacowanego w oparciu o wydatki gospodarstw domowych. Podobnie jak w kraju, w wielkopolskim zanotowano spadek wskaźników określających zasięg ubóstwa materialnego rozpatrywanego w trzech ujęciach (w odniesieniu do: granicy ubóstwa skrajnego, relatywnej granicy ubóstwa oraz granicy „ustawowej”).

Wykres 6. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych

W skali roku zmniejszył się zasięg wszystkich trzech analizowanych typów ubóstwa

Udział osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej:

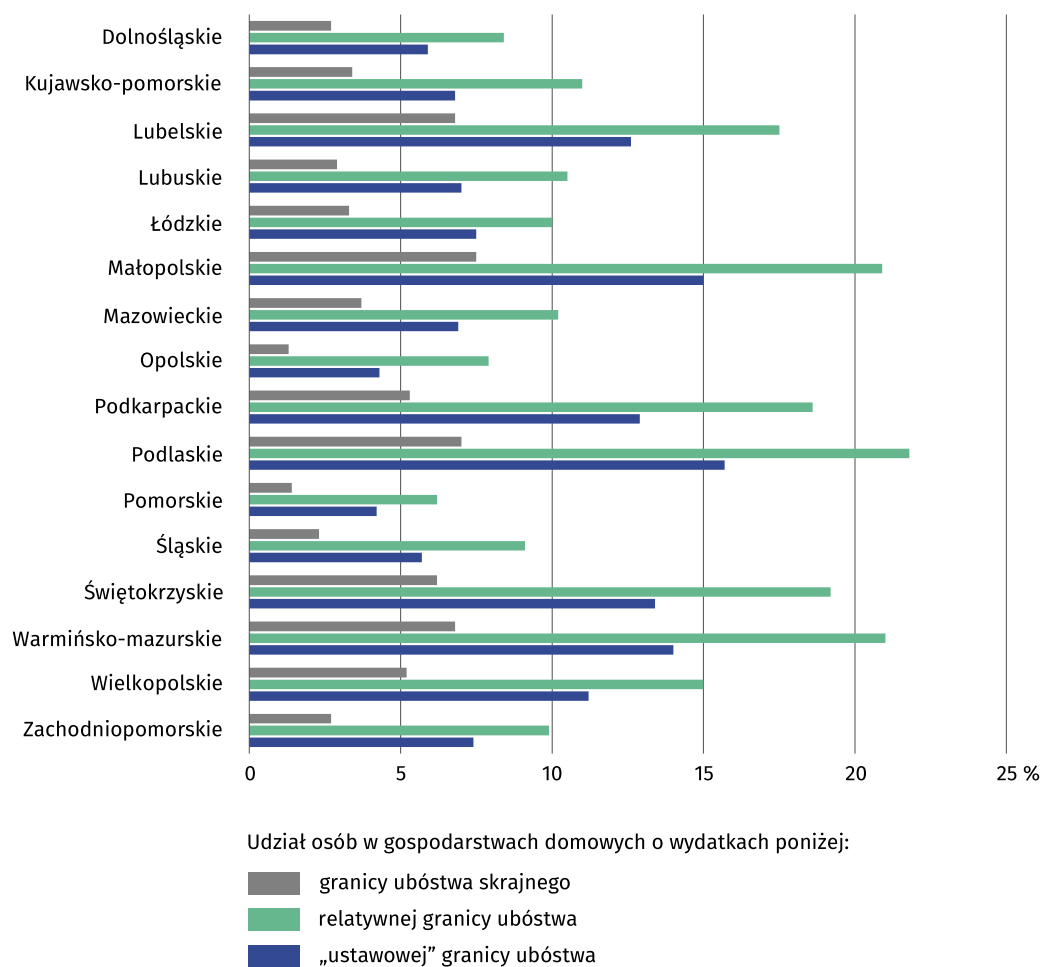
— granicy ubóstwa skrajnego — relatywnej granicy ubóstwa — „ustawowej” granicy ubóstwa

Stopa ubóstwa skrajnego, określająca procentowy udział osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji), w 2019 r. wyniosła 5,2% wobec 6,0% przed rokiem i 4,2% w kraju oraz 1,3% w opolskim, gdzie wartość tego wskaźnika była najniższa.

Ubóstwo relatywne, którego granicę ustalono na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych, w wielkopolskim dotyczyło 15,0% osób w gospodarstwach domowych (16,9% przed rokiem), przy średniej ogólnopolskiej 13,0% i najniższym odsetku na poziomie 6,2% w pomorskim.

Poniżej „ustawowej” granicy ubóstwa, tj. kwoty, która zgodnie z obowiązującą ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej, w wielkopolskim żyło 11,2% osób w gospodarstwach domowych (12,8% w 2018 r.) wobec 9,0% przeciętnie w kraju i 4,2% w pomorskim.

Wykres 7. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych w 2019 r.

Wskaźniki zasięgu ubóstwa w wielkopolskim nadal przewyższają wartości ogólnopolskie, w 2019 r. w rankingu województw lokując ten region na 10. miejscu.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: dane GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Poznaniu
Dyrektor Jacek Kowalewski
Tel: 61 2798 266

Rzeczoznawstwo:
Wojewódzkie Informatorium Statystyczne
Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
tel: 61 2798 320, 61 2798 323
e-mail: informatoriumPOZ@stat.gov.pl

Współpraca z Mediami:
Arleta Olbrot
Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
tel: 61 2798 345
e-mail: a.olbrot@stat.gov.pl

poznan.stat.gov.pl

[@Poznan_STAT](https://twitter.com/Poznan_STAT)

[@UrządStatystycznywPoznaniu](https://www.facebook.com/UrządStatystycznywPoznaniu)

Powiązane opracowania

[Budżety gospodarstw domowych w 2019 r.](#)

[Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r.](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych lokalnych – Ludność – gospodarstwa domowe](#)

[Dziedziczne Bazy Wiedzy – Warunki Życia Ludności – Badanie BGD – warunki materialne ludności według województw](#)

[Dziedziczne Bazy Wiedzy – Warunki Życia Ludności – Ubóstwo według województw](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Budżet gospodarstwa domowego](#)

[Dochód do dyspozycji](#)

[Dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego](#)

[Gospodarstwo domowe](#)

[Spożycie artykułów żywnościowych w gospodarstwie domowym](#)

[Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych](#)

[Wydatki gospodarstwa domowego](#)

[Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne](#)

[Wyposażenie gospodarstw domowych](#)

[Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego \(stopa ubóstwa relatywnego\)](#)

[Wskaźnik zasięgu ubóstwa skrajnego \(stopa ubóstwa skrajnego\)](#)

[Wskaźnik zasięgu ubóstwa ustawowego \(stopa ubóstwa ustawowego\)](#)